

Asia: VN/12900/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan näkemykset sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Lakiesitys on osaltaan tulkinnanvarainen, koska siitä ei selkeästi ilmene, että tarkoitetaanko sosiaalialan korkeakoulututkinnolla AMK-tason vai yliopistotason tutkintoja, vai molempia? Tämä tulisi määritellä täsmällisemmin ja selkeästi.

Valviran sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterissä on tuhansia sosiaalityöntekijöitä yli hyvinvointialueiden tarpeen. Esitetyn muutoksen eivät voi olettaa ratkaisevan alan pito- ja vetovoimaongelmia. Ensisijaisena ratkaisuna tulee olla sosiaalityön työolojen, palkkauksen ja työnjaon kehittäminen vastaamaan alan vaikuttavuutta ja vaativuutta. Sosiaalityöntekijän roolissa tulisi painottua rakenteellinen ja yhteisösosiaalityö sekä asiakasprosessien johtaminen. Sosiaalityöntekijältä edellytetään valmiutta toimia työyhteisöissä muiden sosiaalialan ammattilaisten tukena sekä sosiaalityön erityisasiantuntijana monialaisissa työyhteisöissä. Mielestämme lakimuutos saattaa vaarantaa sosiaalityön asiantuntijuuden toteutumisen erityisesti yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta.

Esitetty lakimuutos ei tuo kestäväää ratkaisua sosiaalityön kroonistuneisiin haasteisiin, mutta sen sijaan se voi lisätä pätevien sosiaalityöntekijöiden kuormittumista ja määräaikaissuoksien ketjuttamista.

Lausunnonantajan näkemykset voimaantulosta

Ehdotettu lakimuutos tehtäisiin samaan aikaan kun sosiaali- ja terveysministeriössä valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistusta. Oheinen valmistelu on jo sen osalta aloitettu, joten sijaisuuskysymystä olisi voinut ensisijaisesti tarkastella kokonaisuuden yhteydessä. Jos nyt esitetty 12 §:n muutos aiotaan toteuttaa tästä irrallisena, olisi sen hyvä olla määräaikainen ratkaisu.

Onko lakiehdotuksen olennaisia vaikutuksia arvioitu riittävästi? Mitä muita olennaisia vaikutuksia lakiehdotuksella voidaan arvioida olevan?

Lakimuutoksen säästövaikutuksia ei ole perusteltu riittävästi ja hallituksen esitys säästöistä ei kaikilta osin ole selvä.

Esitys lisäisi määräaikaisten työntekijöiden määrää, jolla on vaikutusta pätevien sosiaalityöntekijöiden työmäärän ja virkavastuun lisääntymiseen. Tämä saattaa aiheuttaa sosiaalityöntekijöiden hakeutumisen muihin tehtäviin ja voi tietyiltä osin pahentaa entisestään pätevien sosiaalityöntekijöiden hakeutumista eri tehtäviin.

Hallituksen esityksessä vaikutusten arviointi keskittyy pelkästään lapsiin, vaikka sen tulisi koskea kaikkia sosiaalityön asiakasryhmiä ja tehtäviä.

Muita yleisiä huomioita lakiehdotuksesta?

Jos lakiehdotuksen taustalla olevien säästötavoitteiden taustalla on tilapäisten sosiaalityöntekijöiden pienempi palkka suhteessa vakituiseen työntekijään, niin myös tilapäisten sosiaalityöntekijöiden palkka on lähtökohtaisesti lähes aina samalla tasolla kuin vakituisten työntekijöiden.

Mielestämme tärkeintä on sosiaalityön tehtävien veto- ja pitovoiman varmistaminen. Emme suosittele mallia, joka johtaisi määräaikaisten työntekijöiden lisääntymiseen. Näemme tärkeänä, että sosiaalityön yliopistokoulutuspaikkoja on riittävästi, koulutetut sosiaalityöntekijät hakeutuvat sosiaalityön tehtäviin ja työolosuhteet sekä valtakunnallisesti yhdenmukainen palkkaus kannustavat pysymään tehtävissä.

Salonen Anu
Kymenlaakson hyvinvointialue - Sosiaalipalvelujen toimialajohtaja